
Arkivsak-dok. 17/20651-10
Saksbehandler Jan Petter Johansen

Saksgang Møtedato
Bystyret

Revidert "Skienmodell" for tiltak mot svart arbeid og sosial dumping

Rådmannens innstilling:

Skien kommune vedtar vedlagte forslag til revidert Skienmodell – for tiltak mot svart arbeid og sosial dumping datert 11. januar 2019.

Bakgrunn for saken

Skienmodellen – for tiltak mot svart arbeid og sosial dumping er vedtatt i alle de seks Grenlandskommunene; Bamble, Drangedal, Kragerø, Porsgrunn, Siljan og Skien. Vedtatte modell ble anbefalt av Grenlandsrådet 9. juni 2017 og deretter behandlet i de seks kommunestyrene/bystyrene.

Formålet med Skienmodellen er å motarbeide svart arbeid og sosial dumping og hindre at useriøse og kriminelle aktører får tilgang til kontraktene til Grenlandskommunene. Kommunene har nulltoleranse for svart arbeid og sosial dumping. Grenlandskommunene setter stort fokus på dette området og har gjennom flere år vist at de tar sitt samfunnsansvar på alvor.

Årsaken til oppstart av arbeidet med en revisjon av modellen i 2016 var et ønske om utvikling basert på de erfaringene som kommunene hadde gjort seg de siste årene, samt at modellen ikke lenger samsvarte med gjeldende regelverk. Målsettingen var også å få en felles og likelydende modell for alle kommunene tilknyttet Grenlandskommunenes Innkjøpsenhet (GKI). For GKI var det en utfordring å gjennomføre felles konkurranser for alle seks Grenlandskommunene da kommunene hadde ulike politiske/administrative vedtak med tiltak mot svart arbeid og sosial dumping. Dette måtte inkluderes i GKI sine kontraktsvilkår for de avtaler som ble inngått. Da modellene hadde noe ulik ordlyd og krav, ble GKI satt i en situasjon hvor kontraktsvilkårene bar preg av «lapping» og ustrukturert oppsett. Intensjonen med de ulike modellene var i hovedsak lik, men ordlyden og noen krav varierte. Det sådde også tvil om leverandørens juridiske krav til oppfyllelse av de ulike punktene i modellene. Det ble dermed nedsatt en liten arbeidsgruppe som utarbeidet et forslag. Forslaget er nå vedtatt i alle de seks kommunene.

Da modellen ble vedtatt i bystyret i Skien kommune 8. mars 2018, ønsket bystyret å få utredet mulighetene for forbedring av modellen i tråd med behandlingene i hovedutvalg og formannskap. Under høringen for nytt anskaffelsesreglement for Grenlandskommunene med høringsfrist 25. juni 2018, hadde Bamble kommune flere innspill som må anses å høre hjemme i Skienmodellen og ikke anskaffelsesreglementet. Årsaken er at Skienmodellen er et sett kontraktsvilkår som skal inntas i alle bygg- og anleggskontrakter, og kontrakter innenfor varer og tjenester så langt den passer. Anskaffelsesreglementet er et overordnet dokument som omhandler føringer for alle typer anskaffelser til kommunene for å ivareta en helhetlig og profesjonell anskaffelsesprosess.

Grenlandskommunene nedsatte en administrativ arbeidsgruppe som har gjennomgått innspillene fra Skien og Bamble kommuner og utarbeidet forslag til revidert utgave av Skienmodellen. GKI har ledet prosessen. Arbeidsgruppen har bestått av representanter fra alle kommunene, samt fagforeningene. Arbeidsgruppen er enig i forslaget til revidert Skienmodell.

Målet med arbeidet var å samle kommunenes kompetanse og erfaring på området for å sørge for at felles

modell i kampen mot svart arbeid og sosial dumping er best mulig. Arbeidet skulle også legge til rette for et likelydende reglement for de seks Grenlandskommunene. Arbeidsgruppas forslag er basert på innspill og forslag, kommunenes erfaringer med Skiensmodellen, samt nylige justeringer av lov og forskrifter.

Skal GKI benytte Skiensmodellen i sin helhet i sine kontrakter for alle de seks kommunene tilknyttet innkjøps samarbeidet, er det behov for at Grenlandskommunene vedtar en likelydende modell. Dette legger også til rette for mer samarbeid på tvers av kommunegrensene i det viktige arbeidet med oppfølging av kravene i modellen.

Forslaget til revidert Skiensmodell ble behandlet i Grenlandsrådet 11. januar 2019 før utsendelse til alle seks kommunestyrene/bystyrene for behandling. Grenlandsrådet støttet enstemmig forslaget som nå legges fram til behandling.

Saksfremstilling/saksutredning

Grenlandskommunene har stort fokus på kampen mot svart arbeid og sosial dumping. Det er et mål om å fremstå som profesjonelle overfor leverandørmarkedet og hindre at useriøse og kriminelle aktører får tilgang til kontraktene til Grenlandskommunene. Kommunene har nulltoleranse for svart arbeid og sosial dumping og dette gjenspeiles i Skiensmodellen.

Grenlandskommunene opplever at seriøsiteten til leverandørene har blitt bedre i alle markeder. Det antas at Skiensmodellen har bidratt positivt til denne utviklingen. Modellen anses å ha hatt en forebyggende effekt da det settes krav til leverandørene. Dette viser at kommunene tar sitt ansvar på området på alvor. Med forslag til revidert utgave av Skiensmodellen videreutvikles og forsterkes modellen ytterligere for å bygge opp om et seriøst arbeidsliv og sørge for at gjeldende lovverk følges.

Da dette er et område i rask utvikling og kommunene stadig gjør seg nye erfaringer med modellen, ønskes det at det legges opp til å revidere modellen ca. hvert 4. år. Det foreslås at revisjon gjøres året etter kommunevalget, dersom det ikke særskilte lovendringer som gjør at modellen bør revideres tidligere. Forslag til endringer mellom revisjonene sendes til GKI slik at de blir gjennomgått ved neste revisjon.

Det er også endringer i lovverk som har påvirkning på forslaget til revidert utgave av Skiensmodellen. Terskelverdier for bruk av lærlinger er oppdatert iht. nye terskelverdier fra Nærings- og fiskeridepartementet av 6. april 2018. Disse er dermed innarbeidet i forslaget. I tillegg vedtok Stortinget 22. juni 2018 Lov om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak). Endringene trådte i hovedsak i kraft 1. januar 2019. Noen av endringene har innvirkning på dagens vedtatte Skiensmodell. Flere av innspillene og forslagene til endringer fra Skien og Bamble kommuner anses også dekket gjennom det nye lovverket da Lov om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak) ble vedtatt etter forslagene ble fremmet. Blant annet er disse endringene vedtatt i Stortinget:

- Innholdet i begrepet fast ansettelse er presisert.
- Bare fagforeninger med innstillingsrett kan gi dispensasjon fra arbeidsmiljøloven når det gjelder innleie, og godkjenne at arbeidsgiver leier inn arbeidskraft når det ikke er et reelt behov for vikariat. Fagforeninger med denne retten er organisert i et forbund med minst 10 000 medlemmer.
- Det vil ikke lenger være mulig å ansette arbeidstakere fast uten garantilønn.
- Det blir ikke lenger lov for bemanningsbyråene å ha «fast ansatte uten lønn mellom oppdrag». Det vil si at byråene må betale fast ansatte lønn også i periodene mellom oppdragene selv om de ikke er leid ut.
- Bemanningsbyråene får ikke lenger lov til å «gjennomsnittsberegne deltidsstillinger». Det vil si at de ikke kan gi deltidsansatte fullt arbeid i kortere perioder og ikke noe arbeid i andre.

Ved arbeid periodevis skal arbeidsavtalen fastsette eller angi grunnlag for å beregne når arbeidet skal utføres.

Arbeidsgruppen mener at Skiensmodellen ikke skal gjengi gjeldende lovverk, men utdype områder der lovverket ikke anses som dekkende for å nå kommunenes målsetting, åpner for tolkning eller krever en presisering. Arbeidsgruppen er enig i forslaget til revidert Skiensmodell.

Det påpekes også at kontraktsoppfølging av vedtatte modell er viktig for å sørge for etterlevelse av Skiensmodellen hos alle kommunenes leverandører. For å ha muligheten til hensiktsmessig kontraktsoppfølging er kommunene avhengig av en god og tydelig modell.

Det oppfordres til at kommunale selskaper og organisasjoner også benytter Skiensmodellen som en del av sine kontraktsvilkår.

Innspill og forslag fra Skien og Bamble kommuner er gjennomgått og kommenteres nedenfor:

Hovedutvalg for teknisk sektor i Skien kommune 05.09.2017 har følgende innspill:

Punkt 2 Endres til: Arbeidet skal kun utføres av Leverandør og dennes ansatte i tjenesteforhold med lønn mellom oppdrag, eller av på forhånd avtalte underleverandører og deres ansatte i tjenesteforhold med lønn mellom oppdrag. Leverandør skal til enhver tid kunne framlegge dokumentasjon på ansettelsesforholdet.

Det anses at dette punktet nå er dekket ved Lov om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak) vedtatt i Stortinget 22. juni 2018.

Punkt 2 Legge til nytt punkt 2.2 og videre forskyve 2.3, 2.4, 2.5 Leverandører og eventuelle underleverandører skal dokumentere at alle ansatte har gyldig yrkesskadeforsikring.

Det er lovpålagt at alle ansatte skal ha gyldig yrkesskadeforsikring som skal sikre arbeidstakere dersom de får yrkesskader etter en arbeidsulykke, iht. yrkesskadeforsikringsloven. Dette anses dermed som ivaretatt av eksisterende lovverk.

Punkt 4 Legges til følgende presisering: I alle ledd i kontraktskjeden skal arbeidet kun utføres av leverandør og dennes ansatte i tjenesteforhold med lønn mellom oppdrag, eller av på forhånd avtalte underleverandører og deres ansatte i tjenesteforhold med lønn mellom oppdrag. Bemanningsforetak etter Arbeidsmiljøloven par.14.12 regnes som ett ledd i kontraktskjeden.

Det anses at dette punktet nå er dekket ved Lov om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak) vedtatt i Stortinget 22. juni 2018.

Punkt 5 Første avsnitt siste setning endres til: Oppdragsgiver skal kun godkjenne bruk av enkeltpersonforetak og anvendelse av innleid arbeidskraft der arbeidskraft har lønn mellom oppdragene.

Det anses at dette punktet nå er dekket ved Lov om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak) vedtatt i Stortinget 22. juni 2018, men Grenlandskommunene ønsker å presisere viktigheten av dette punktet ved å innta forslaget i modellen.

Punkt 5 andre avsnitt. I siste setning tilføyes: Og ha tjenesteforhold med lønn mellom oppdrag.

Det anses at dette punktet nå er dekket ved Lov om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak) vedtatt i Stortinget 22. juni 2018, men Grenlandskommunene ønsker å presisere viktigheten av dette punktet ved å innta forslaget i modellen.

Punkt 5 – *Bruk av enkeltpersonforetak og innleid arbeidskraft lyder nå dermed:*

Bruk av enkeltpersonforetak eller anvendelse av innleid arbeidskraft krever skriftlig begrunnelse til oppdragsgiver ved innlevering av tilbud og så snart det er kjent for leverandør i hele kontraktperioden. Oppdragsgiver skal godkjenne bruk av enkeltpersonforetak og anvendelse av innleid arbeidskraft der arbeidskraft har lønn mellom oppdragene.

Oppdragsgiver kan kreve at leverandøren med en frist på 3 dager besvarer konkrete henvendelser fra oppdragsgiver angående bruk av enkeltpersonforetak og innleid arbeidskraft. Arbeidskraften skal være innleid i samsvar med arbeidsmiljøloven og ha tjenesteforhold med lønn mellom oppdrag.

Punkt 8 Tredje linje ny formulering Skal leverandør og eventuelle underleverandører være godkjente og aktive lærlingebedrifter.

Iht. punkt 8 - *Krav til lærlingeplasser* i vedtatte Skiensmodell skal leverandør og eventuelle underleverandører være tilknyttet en lærlingeordning og lærlingen(e) skal delta i arbeidet med oppfyllelse av denne kontrakten. Formuleringen i Skiensmodellen anses som egnet til å stimulere leverandører til å ha lærlinger da det kreves både å være tilknyttet lærlingeordningen i tillegg til at lærlingen(e) skal delta i arbeidet med å oppfylle den aktuelle kontrakten. Det kreves dermed at leverandør er en lærlingebedrift, samt har lærling(er) som faktisk deltar i leveransen til kommunene og ikke kun har lærling(er) i sin organisasjon.

Skien kommune forventer at tilbyderen forholder seg til intensjonen i dette vedtaket, som er å fremme et seriøst arbeidsliv med bruk av faste ansatte. Hovedutvalg for teknisk sektor (HOTS) ber om at yrkesfagenes opplæringskontor, NHO, LO og Y-nemnda gir uttalelse på hvorvidt punkt 8 krav til lærlingeplasser og terskelverdi på 1,75 mill. og kontrakter innen bygg/anlegg er minst 0,5 mill. Er disse terskelverdiene for høye og er intensivene sterke nok til å fremme lærlingeordningen.

Terskelverdier for bruk av lærlinger i forslag til revidert Skiensmodell er oppdatert iht. nye terskelverdier fra Nærings- og fiskeridepartementet 6. april 2018. For bygge- og anleggsarbeider er Skiensmodellen strengere enn det forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter krever.

Det vil si at nå verdien av tjenestekontrakter er minst 2 millioner NOK ekskl. mva. og kontrakter innen bygge- og anleggsarbeider er minst 0,5 millioner NOK ekskl. mva., og har en varighet på over 3 måneder, skal leverandør og eventuelle underleverandører være tilknyttet en lærlingeordning og lærlingen(e) skal delta i arbeidet med oppfyllelse av denne kontrakten. Plikten gjelder når kontraktens hovedelement omfatter arbeider der det er relevant å benytte arbeidskraft med fag- eller svennebrev og det er særlig behov for læreplasser innen bransjen. Unntak fra lærlingekravet kan gjøres i særskilte tilfeller dersom oppdraget ikke er egnet ut ifra art/kompleksitet. Eventuelle unntak skal være i henhold til gjeldende lov og forskrift. Skriftlig begrunnelse skal godkjennes av oppdragsgiver.

De aller fleste av kommunenes kontrakter vil ha en høyere kontraktsverdi enn disse tersklene. For å legge til rette for at små og lokale leverandører kan være konkurransedyktige på oppdrag av kortere varighet og/eller lavere verdi, anbefales det at terskelverdien opprettholdes lik gjeldende forskrift.

Formannskapet i Skien kommune har følgende bestillinger og innspill til revidering av Skiensmodellen:

Hvordan kan Skiensmodellen på sikt inkludere lovendringen i anskaffelsesloven §5 Miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn, samt arbeidet til NLF (Norsk Lastebileier-Forbund) med «fair transport»?

Skiensmodellen er en modell i kampen mot svart arbeid og sosial dumping. Fokus på miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn i offentlige anskaffelser berømmes. Kommunene jobber kontinuerlig med å forbedre dette arbeidet. Miljø i offentlige anskaffelser er et stort og komplekst område. Kommunene skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å

reduere skadelig miljøpåvirkning og fremmer klimavennlige løsninger der dette er relevant. Dette har fått en sentral plass i forslag til nytt anskaffelsesreglement for Grenlandskommunene. §5 i anskaffelsesloven anses dermed ivaretatt gjennom forslag til anskaffelsesreglement for Grenlandskommunene.

Vedr. terskelverdier og krav til lærlingeplasser. Er disse terskelverdiene for høye og er intensivene sterke nok til å fremme lærlingeordningen. Det har kommet tilbakemeldinger fra håndverksbedrifter om at terskelverdiene er for høye.

Terskelverdier for bruk av lærlinger i forslag til revidert Skiensmodell er oppdatert iht. nye terskelverdier fra Nærings- og fiskeridepartementet 6. april 2018. For bygge- og anleggsarbeider er Skiensmodellen strengere enn det forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter krever.

Det vil si at nå verdien av tjenestekontrakter er minst 2 millioner NOK ekskl. mva. og kontakter innen bygge- og anleggsarbeider er minst 0,5 millioner NOK ekskl. mva., og har en varighet på over 3 måneder, skal leverandør og eventuelle underleverandører være tilknyttet en lærlingeordning og lærlingen(e) skal delta i arbeidet med oppfyllelse av denne kontrakten. Plikten gjelder når kontraktens hovedelement omfatter arbeider der det er relevant å benytte arbeidskraft med fag- eller svennebrev og det er særlig behov for lære-plasser innen bransjen. Unntak fra lærlinge-kravet kan gjøres i særskilte tilfeller dersom oppdraget ikke er egnet ut ifra art/kompleksitet. Eventuelle unntak skal være i henhold til gjeldende lov og forskrift. Skriftlig begrunnelse skal godkjennes av oppdragsgiver.

De aller fleste av kommunenes kontrakter vil ha en høyere kontraktsverdi enn disse tersklene. For å legge til rette for at små og lokale leverandører kan være konkurransedyktige på oppdrag av kortere varighet og/eller lavere verdi anbefales det at terskelverdien opprettholdes lik gjeldende forskrift.

Vedrørende bedrifter som gjentatte ganger går konkurs og starter opp igjen. Ber om at det blir vurdert hvordan en kan unngå å bruke slike bedrifter.

Dette er en utfordrende problemstilling. Utvidet skatteattest kan være et verktøy for å motvirke dette.

Punkt 11 – *Kontroll og revisjon endres dermed til:*

Oppdragsgiver kan kreve innsynsrett i all dokumentasjon som omfattes av denne modellen som ikke leverandøren eller eventuelle underleverandører med hjemmel i lov eller forskrift har rett til å holde tilbake.

Alle leverandører i kontraktskjeden skal gi oppdragsgiver fullmakt til å innhente relevante skatteopplysninger fra offentlige myndigheter, både før kontraktsinngåelse og i hele kontraktsperioden. Dette gjelder også utvidet skatteattest.

Det påpekes at det i de fleste av kommunenes anskaffelser stilles som kvalifikasjonskrav at leverandøren skal ha tilstrekkelig økonomisk og finansiell kapasitet til å kunne oppfylle kontrakten. Skatteattest innhentes også før kontraktsinngåelse for alle anskaffelser med kontraktsverdi over 500 000 NOK ekskl. mva.

Kommunestyret i Bamble kommune hadde følgende innspill ved høring på nytt anskaffelsesreglement for Grenlandskommunene:

I høringen for nytt anskaffelsesreglement for Grenlandskommunene ønsket Bamble kommune at nedenforstående punkter vurderes innarbeidet i tillegg til kravene som stilles i Skiensmodellen. Punktene anses som en naturlig del av Skiensmodellen og er dermed gjennomgått i arbeidet med revisjon av modellen.

Krav om bruk av fast ansatte

Det må presiseres bedre, at bruk av innleie begrenses kun til unntaksvis der det er særskilte forhold som dokumenteres.

Det anses at dette punktet nå er dekket ved Lov om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak) vedtatt i Stortinget 22. juni 2018.

Krav om tarifflønn mellom oppdrag

Selv om det ønskes at ansatte skal være fast ansatt når de utfører oppdrag, vil det i enkelte unntaks tilfeller vil være behov for å benytte bemanningsforetak. En av utfordringene ved bruk av bemanningsforetak er at de ansatte ikke får lønn mellom oppdragene.

Dette er veldig uforutsigbart lønsmessig for de ansatte og har flere andre uheldige konsekvenser. Det må derfor innføres krav om at leverandøren skal sørge for at personell fra bemanningsforetak som leverandøren benytter til å oppfylle kontrakten med oppdragsgiver, har arbeidskontrakter som sikrer disse tarifflønn e.l. mellom etterfølgende oppdrag - enten oppdragene er for oppdragsgiver eller andre - så lenge kontraktperioden mellom leverandøren og oppdragsgiver varer.

Det anses at dette punktet nå er dekket ved Lov om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak) vedtatt i Stortinget 22. juni 2018.

Krav om faglærte håndverkere

Økt fagkompetanse fremmer seriøsitet i arbeidslivet og sikrer bedre kvalitet på arbeidet. Det skal derfor øke andelen håndverkere med fagbrev på våre kontrakter. Det vil bli stilt krav om at minimum 50 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagnene skal utføres av fagarbeidere eller personer med dokumentert fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning eller likeverdig utenlandsk fagutdanning. Det skal være fagarbeidere i alle relevante fag. (Inntil 10 % av kravet kan oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt, for første gang, etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land.)

Iht. punkt 7 – *Krav til fagkunnskap og fagbrev* i vedtatt Skiensmodell skal leverandør dokumentere at majoriteten av de ansatte er faglærte innfor sitt fagområde. Med faglærte forstås fagbrev eller tilsvarende formell utdanning. Leverandøren plikter å stille tilsvarende krav til sine underleverandører. Dette gjelder også enkeltpersonforetak og innleid arbeidskraft med lønn mellom oppdrag.

Dette anses dermed som ivaretatt av vedtatte Skiensmodell.

Lærlinger

Her må det innarbeides krav om minimum 10 % lærlinger på kontraktene på områder med behov for lærlinger.

Krav om lærlinger er i Skiens Modellen kun begrenset til norske bedrifter. Dette må endres til å gjelde for alle, ikke bare norske tilbydere.

Et krav om minimum 10% lærlinger i kontrakter på områder med særskilt krav til lærlinger anses som utfordrende da svært få leverandører ville klare å etterleve et slikt krav. Kommunene vil da kunne oppleve å ikke få tilstrekkelig antall tilbud på sine konkurranser. Kravet vil kunne ramme flere av de mindre og lokale leverandørene da noen av dem ikke har ressurser til å følge opp lærlinger i dette omfanget. Å stille et slikt krav vil da kunne favorisere de største leverandørene som ofte har flere lærlinger og ressurser til å følge opp disse. Kravet kan komme i konflikt med ønske om å få tilbud også fra nyoppstartede og mindre leverandører slik som en del av de lokale. Å stille et slikt krav uten at det er nøye gjennomtenkt kan således føre til at vi ikke får tilbud ved kommunenes konkurranser og/eller en markedsvridning mot store aktører.

Punkt 8 - *Krav til lærlingeplasser* i vedtatt Skiensmodell er ikke begrenset til norske bedrifter og gjelder dermed alle leverandører, ikke bare norske.

Begrensning i antall ledd underleverandører

Det er i dag et krav om maks et ledd underleverandører i vertikal kjede. Det er krav å ha full oversikt over hvilke leverandører som opererer på kommunens kontrakter. Det bør derfor strammes inn i bruken av underleverandører ytterligere, til bare strengt kritiske og unntaktsvise tilfeller med to ledd underleverandører i vertikal kjede.

Iht. vedtatt Skiensmodell punkt 4 - *Bruk av underleverandører* tillater kommunene ikke mer enn ett ledd i kontraktskjeden under hovedleverandør. Bruk av underleverandører skal som hovedregel fremkomme av tilbud fra hovedleverandør i konkurransen. Det vil fremkomme av kontrakten hvilke underleverandører oppdragsgiver har godkjent. Eventuell endring av underleverandører kan skje når det foreligger en god begrunnelse.

Dette anses dermed som ivaretatt av vedtatte Skiensmodell.

Internkontroll, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

Det skal foreligge kontroll på hvem som arbeider på kommunens kontrakter. Derfor kreves det at alle arbeidere registrerer seg inn i et elektronisk registreringssystem fra første dag på oppdraget. Ved å innføre et slikt system, kan det på en langt bedre måte følge opp viktige seriositetskrav.

Iht. forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser (byggherreforskriften) skal det føres en oversiktsliste over alle som utfører arbeid på bygge- eller anleggsplassen. Oversiktslisten skal føres elektronisk, kontrolleres daglig og inneholde følgende opplysninger:

- a) navn og adresse på bygge- eller anleggsplassen
- b) navn på byggherren
- c) navn på arbeidsgivere eller enmannsbedrifter eller for innleide arbeidstakere navnet på innleievirksomheten
- d) organisasjonsnummer for registreringspliktige virksomheter
- e) navn, fødselsdato og HMS-kortnummer på alle som utfører arbeid på bygge- eller anleggsplassen

Forslaget anses dermed som ivaretatt av eksisterende lovverk.

Retten til innsyn i alle leverandørens forhold som har betydning for oppfyllelse av kontrakten

Leverandøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser og dokumentasjon til disposisjon for oppdragsgivers kontroll. Medvirknings og dokumentasjonsplikten omfatter også underleverandører.

Iht. punkt 11 - *Kontroll og revisjon* i vedtatte Skiensmodell kan oppdragsgiver kreve innsynsrett i all dokumentasjon som omfattes av denne modellen som ikke leverandøren eller eventuelle underleverandører med hjemmel i lov eller forskrift har rett til å holde tilbake. Alle leverandører i kontraktskjeden skal gi oppdragsgiver fullmakt til å innhente relevante skatteopplysninger fra offentlige myndigheter, både før kontraktsinngåelse og i hele kontraktsperioden.

Det er lagt til et krav i punkt 11 i forslag til revidert utgave av Skiensmodellen om at dette også gjelder utvidet skatteattest.

Forslaget anses dermed som ivaretatt.

Følgende krav skal stilles i kommunens anskaffelseskontrakter uavhengig av bransje og kontraktens verdi:

Lønns- og arbeidsvilkår

Ansatte skal ha lønns- og arbeidsforhold i tråd med allmenngjort eller landsdekkende tariffavtale. Der det ikke er allmenngjort eller landsdekkende tariff, skal det ses hen til lokale tariffavtaler eller tariffavtaler for lignende områder - og fastsettes lønn- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn disse. Slik skal vi sikre at alle ansatte som arbeider for kommunen får anstendig lønn og skikkelige arbeidsvilkår.

Dette anses ivaretatt gjennom punkt 2 - *Lønns- og arbeidsvilkår* i vedtatte Skiensmodell der det fremkommer at oppdragsgiver stiller krav om at ansatte hos leverandør og eventuelle underleverandører som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, skal ha lønns- og arbeidsvilkår i henhold til forskrift om allmenngjort tariffavtale. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, krever oppdragsgiver lønns- og arbeidsvilkår i henhold til gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Krav om betaling til bank

For å sikre økt sporbarhet i transaksjoner og motvirke svart økonomi vil vi kreve at all lønn m.m. skal betales til den enkeltes konto i bank.

Iht. til punkt 10 - *Krav til betaling via bank og mulighet for å følge pengestrømmen* skal lønn og annen godtgjørelse for samtlige arbeidstakere utbetales til konto i bank. Oppdragsgiver skal i tillegg til de vanlige dokumentasjonskravene kunne følge pengestrømmen ut til de ansatte. Leverandøren skal på forespørsel oppgi sine bankforbindelser.

Dette anses dermed som ivaretatt av vedtatte Skiensmodell.

Forbud mot kontant betaling

For å motvirke svart økonomi og for å sikre sporbarhet i transaksjoner skal all betaling leverandører foretar for kjøp til kommunen foretas med elektronisk betalingsmiddel. Leverandøren skal derfor f. eks ikke kunne kjøpe varer i en forretning med kontanter.

Dette anses som et godt forslag for å sikre at alle transaksjoner som er gjennomført av leverandør for å oppfylle kontrakten er sporbare. Følgende setning er inntatt i punkt 10 - *Krav til betaling via bank og mulighet for å følge pengestrømmen* i revidert utgave av Skiensmodellen:

All betaling leverandør foretar for å oppfylle kontrakten skal foretas ved bruk av elektronisk betalingsmiddel. Alle transaksjoner skal være sporbare.

Punkt 10 - *Krav til betaling via bank og mulighet for å følge pengestrømmen* lyder nå dermed:

Lønn og annen godtgjørelse for samtlige arbeidstakere skal utbetales til konto i bank. Oppdragsgiver skal i tillegg til de vanlige dokumentasjonskravene kunne følge pengestrømmen ut til de ansatte.

All betaling leverandør foretar for å oppfylle kontrakten skal foretas ved bruk av elektronisk betalingsmiddel. Alle transaksjoner skal være sporbare.

Leverandøren skal på forespørsel oppgi sine bankforbindelser.

GKIs vurdering og konklusjon

GKI anbefaler at deltakerkommunene vedtar forslag til revidert Skiensmodell. Forslaget er utarbeidet av en arbeidsgruppe som har bestått av representanter fra alle de seks deltakerkommunene, samt fagforeningen. Flere forslag og innspill fra Skien og Bamble kommuner, samt revidering iht. nytt lovverk er innarbeidet i forslaget. Forslaget til Skiensmodellen er således godt gjennomarbeidet etter erfaringer gjennom flere år og forankret i alle kommunene.

Da dette fagfeltet er i stor utvikling og kommunene stadig gjør seg nye erfaringer bør Skiensmodellen revideres ca. hvert 4. år.

Skal GKI kunne benytte Skiensmodellen i sine kontrakter for alle de seks kommunene tilknyttet innkjøpssamarbeidet, må Skiensmodellen være likelydende. Dermed presiseres viktigheten av en likelydende modell i kampen mot svart arbeid og sosial dumping for Grenlandskommunene.

Effekter av saken

Effekter av saken vurdert ut fra noen utvalgte hensyn:

Perspektiv	Negativ	Nøytral	Positiv	Ingen
Konsekvens for klima på kort og lang sikt		X		
Konsekvens for miljøet på kort og lang sikt		X		
Økonomiske konsekvenser i et langt perspektiv		X		
Konsekvens for folkehelsen				X

Referanser

- [Anskaffelsesloven](#) (LOV-2016-06-17-73)
  - [Anskaffelsesforskriften](#)
  - [Forsyningsforskriften](#)
  - [Konsesjonskontraktforskriften](#)
  - [Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter](#)
  - [Forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter](#)
  - [Forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser](#)
- [Kommuneloven](#) (LOV-1992-09-25-107).
- [Forvaltningsloven](#) (LOV-1967-02-10)
- [Arbeidsmiljøloven](#) (LOV-2005-06-17-62)
  - [Byggherreforskriften](#)
  - [Internkontrollforskriften](#)
- [Lov om endringer i arbeidsmiljøloven, folketrygdloven og enkelte andre lover](#) (LOV-2018-06-22-45)
- [Yrkesskadeforsikringsloven](#) (LOV-1989-06-16-65)

Vedlegg:

1. Forslag til revidert Skiensmodell datert 11.01.2019
2. Saksutskrifter fra politiske behandlinger i Skien kommune – for tiltak mot svart arbeid og sosial dumping
  - a. Saksprotokoll HOTS 05.09.2017 – Forslag til revidert Skiensmodell
  - b. Saksprotokoll HOKMNF 06.09.2017 – Forslag til revidert Skiensmodell
  - c. Saksprotokoll HOTS 13.02.2018 – Forslag til revidert Skiensmodell
  - d. Saksprotokoll HOKMNF 14.02.2018 – Forslag til revidert Skiensmodell
  - e. Saksprotokoll FORM 27.02.2018 – Forslag til revidert Skiensmodell
  - f. Saksprotokoll Bystyre 08.03.2018 – Forslag til revidert Skiensmodell
3. Saksutskrift – anskaffelsesreglement for Grenlandskommunene – høring Bamble